

Remissvar

Jernkontorets diarienum: 1/17

Stockholm 2017-04-19

Miljö- och energidepartementet
Remiss M2017/00026/Ee

Remissyttrande från Jernkontoret av Energikommissionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:02)

Svensk stålindustri är beroende av en stabil tillgång till el till konkurrenskraftiga kostnader för att kunna producera avancerade stålprodukter i Sverige. Dessa produkter säljs på en global marknad till krävande kunder. Det förutsätter att stålföretagen kan vara flexibla mot kund både vad gäller kvalitet och leverans. Samtidigt är energi- och resurseffektivitet en förutsättning för att kunna bedriva en kostnadseffektiv produktionsprocess. Detta är utgångspunkter för vårt remissvar.

Jernkontoret står även bakom det remissyttrande som SKGS överlämnade den 27 mars 2017 i de delar av betänkandet som tas upp där. Dessa frågor berörs därför inte av detta remissvar.

Sammanfattning

Jernkontoret anser att:

- Vi är positiv till möjligheten för industrin att agera flexibelt på elmarknaden. Vi vill dock vara tydliga med att detta måste vara frivilligt att delta och det bör vara genom en marknadsbaserad lösning
- Det är viktigt att skilja på den teoretiska högstanivå på efterfrågfleksibilitet som kan realiserars enstaka tillfällen en tioårsvinter och den som förväntas realiserars flera gånger per vecka en normal vinter
- Det är viktigt att belysa att en ökad elektrifiering i industrin med syfte att minska klimatpåverkan kan komma att öka kraven på energi och effekt i det svenska elsystemet och också innebär en målkonflikt mellan klimatmålet och energieffektiviseringsmålet
- Vi är positiva till att energieffektiviseringsmålet sätts i relation till BNP, det är dock viktigt att regeringen driver en tillväxtvänlig politik för att säkerställa att BNP-tillväxten ligger i paritet med eller överstiger de antagna 2,1 % per år annars riskerar målet att bli både svårt och dyrt att uppnå

Jernkontoret

- Vi ifrågasätter dock syftet med att sätta mål för energieffektivisering som mest blir en räkneövning mer beroende av andra beslut än av energieffektiviseringsåtgärder. Därför är det viktigt att det långsiktiga energieffektiviseringsmålet följs upp gentemot klimatmålet och industrins konkurrenskraft
- Vi är positiva både till sektorsstrategier för energieffektiviseringar samt till ett nytt PFE-liknande system förutsatt att dessa ger företagen nödvändig flexibilitet
- Vi är emot införandet av vita certifikat för industrin
- Det är bättre för miljön och den svenska tillväxten med en stark och växande svensk industri vilken kan exportera klimatsmarta råvaror och produkter, istället för att exportera elen utomlands

Efterfrågefleksibilitet

I betänkandet lyfts vid flera tillfällen betydelsen av en ökad efterfrågefleksibilitet i industrin. Jernkontoret är positiv till möjligheten för industrin att agera flexibelt på elmarknaden. Vi vill dock vara tydliga med att detta måste vara frivilligt att delta samt att det bör drivas via en marknadsbaserad lösning. Till skillnad från till exempel delar av skogsindustrin är stålindustrins möjligheter att agera flexibelt på elmarknaden idag begränsad. Även om försök görs för att öka efterfrågefleksibilitet i olika processer och processteg så bedöms potentialen vara relativt begränsad. Flera processer är kritiska och tillåter små eller inga avvikelser

Det är även viktigt att poängtera att frekvensen för hur ofta efterfrågefleksibiliteten kan komma att behövas är en begränsande faktor. Den teoretiskt högsta nivån för efterfrågefleksibilitet som kan realiseras under ett fåtal timmar en tioårsvinter kan på inget vis jämföras med den potential som kan realiseras om efterfrågefleksibiliteten behöver utnyttjas flera gånger per vecka under vinterhalvåret för att hålla systemet i balans.

För att stålindustrin skall kunna agera flexibelt på elmarknaden krävs bland annat följande:

- Att det är frivilligt att delta
- Att det finns en flexibilitet i processen
- Att detta inte påverkar vår leverans av produkter till kund
- Att det finns ett positivt ekonomiskt incitament att agera flexibelt
- Att det inte påverkar energieffektiviteten i processerna negativt?

Det är även viktigt att belysa det faktum att en ökad elektrifiering av såväl stålindustrin som inom övrig industri kan komma att öka behovet av tillgänglig effekt.

Energieffektivisering

Att använda energi och andra resurser effektivt ligger i industrins intresse eftersom energi och resurser är kostnader som påverkar företagets lönsamhet. Dock är det nödvändigt att företagen själva kan göra avvägningar om vilka åtgärder som är optimala beroende på vilka processer de har och hur deras produkter utvecklas. Möjligheten att öka sin energianvändning för att öka sin produktion eller göra nya produkter med bättre egenskaper är en förutsättning för att behålla eller öka sin konkurrenskraft på en global marknad.

Jernkontoret välkomnar att det föreslagna energieffektiviseringsmålet sätts i relation till BNP och därmed tillåter en ökad energianvändning förutsatt att detta leder till en högre resurseffektivitet. Det är dock viktigt att påpeka att om BNP-tillväxten understiger den antagna nivån om 2,1 % per år så blir det svårt att uppnå målet. Därför är det av stor vikt att regeringen bedriver en tillväxtvänlig politik för att detta mål skall kunna nås.

Vi vill också varna för att den höga ambitionsnivån på lång sikt riskerar en målkonflikt mellan det långsiktiga klimat- och energieffektiviseringsmålen. Som ett led i att minska stålindustrins

klimatpåverkan ser vi bland annat en ökad elektrifiering av flera olika processer som ett viktigt steg. Det tydligaste exemplet på detta är det pågående projektet med vätgasreduktion av järnmalm (HYBRIT), som leds av SSAB, LKAB och Vattenfall. Här är ambitionen att till början av 40-talet ersätta masugnarna med en helt ny process där vätgas ersätter kolet som reduktionsmedel. Detta väte kommer att produceras i elektrolysörer vilka kräver stora mängder elenergi och eleffekt. Det bör noteras att det kol som vätgasen kommer att ersätta inte räknas in i energibalansen då det är ett reduktionsmedel i processen och inte en energiråvara. Så i ett steg ökas el-efterfrågan med upp emot 20 TWh slutanvänd energi från en enda process i stålsektorn. Detta kommer att medföra en stor klimatnytta då CO₂-emissionerna mer eller mindre elimineras från denna process. Dock kommer detta att vara svårt att förena med energieffektiviseringsmålet varför en tydlig målkonflikt skapas.

Utöver detta så ser vi att även andra processer i stålindustrin kommer att gå från gas och olja till el i olika omfattning vilket späder på problematiken ovan. Att flera andra processindustrier överväger liknande åtgärder samt i vissa fall CCS gör det tydligt att för att klara klimatmålet kommer vissa delar av industrin att behöva öka sin el- och energianvändning.

I relation till ovanstående så kan det ifrågasättas vad syftet med ett energieffektiviseringsmål egentligen är när utfallet av måluppföljningen kommer att vara mest beroende av BNP-utvecklingen, stängning av kärnkraft och balansen mellan export och import av el. Det är viktigt att målet inte motverkar utveckling av energiintensiv industri i Sverige. Vi föreslår att en uppföljning av målet görs i gentemot klimatmålet och industrins konkurrenskraft.

Program för energieffektivisering i industrin

Jernkontoret är även positiva till förslaget att ge Energimyndigheten i uppdrag att tillsammans med industrin formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Vi har mycket goda erfarenheter av det tidigare programmet för energieffektivisering (PFE) och välkomnar en liknande lösning.

Vi ställer oss positiva till att ett sådant system införs givet att man kan hitta ett relevant incitament och att systemet ger företagen möjlighet att själva välja och styra mot de åtgärder som de bedömer som effektivast. Det är oklart vad som menas med en ansvarsfull finansiering enligt förslaget.

Tjänsteutveckling och Vita certifikat

Utveckling av energieffektiviseringstjänster bör ske utifrån de behov som marknaden har och inte styras politiskt. Vi motsätter oss införandet av vita certifikat då detta skulle kräva att en utomstående (elleverantören) skall åläggas att genomföra energieffektiviseringar inom industrin. Den energiintensiva industrin är väldigt specialiserad och känner själv bäst till vilka effektiviseringar som är lämpligast att genomföra varför vi ej vill lämna ut till en utomstående part att tillåtas genomföra förändringar i våra processer vad det än månne vara. Dessutom blir ansvarsfrågorna i praktiken nästan omöjliga att lösa när tredje part skall agera i processanläggningar. För att bedriva ett långsiktigt energieffektiviseringsarbete i industrin så krävs att kunskap byggs upp och stannar i företagen.

Beskrivningen av det svenska energisystemet

I kapitel 3.1.3 på sidan 83 står det att "Järn- och stålverk använder framför allt kol, koks och el som energibärare". Detta är direkt fel då kol och koks till största andel används som reduktionsmedel och därmed ej räknas som en energibärare. Den mängden kol och koks som används som reduktionsmedel i stålindustrin ingår inte i Sveriges energibalans.

Jernkontoret

Forskning och innovation

Jernkontoret stödjer synen på att energiforskning och innovation skall baseras på en helhetssyn på energisystemet, samt att industrin pekats ut som ett av nio temaområden som energiforskningen speciellt skall fokuseras mot.

Målsättningen att Sverige skall vara nettoexportör av energi

Vi ställer oss frågande till syftet med att Sverige skall verka för att vara en nettoexportör av el. Vi ser snarare att Sverige skall fokusera på öka incitamenten för industrin att investera och växa här så att vi kan nyttja den svenska elen till att producera och tillverka råvaror och produkter i Sverige med ett lågt klimatavtryck. Export av industriprodukter leder till både en större global miljönytta och en starkare svensk tillväxt än att bara exportera elkraft.

Krav på nya mätare

Kravet på nya elmätare med mätdata per timme är i sig inte något problem, dock är det av yttersta vikt att datasäkerheten beaktas. Rekommendationen är att "mätaren bör utrustas med ett öppet, standardiserat gränssnitt som levererar nära realtidsvärden på effekt och mätarställning och i förekommande fall produktion. Kunden ska få tillgång till sina värden på ett sådant sätt att detta möjliggör tjänster för laststyrning".

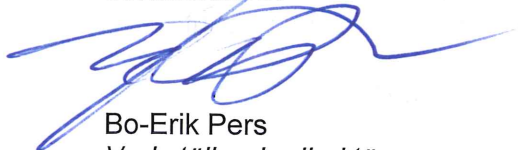
Detta är i sig bra men vi ser en stor risk för att dessa värden dels kan komma att delas med tredje part avsiktligt eller oavsiktligt varför det är av yttersta vikt att data bara delas till eller används av annan part än kunden om detta godkänns av kunden. För industrin kan en dataläcka om sådan information vara mycket känslig då detta ger stor insyn i och förståelse av företagsinterna och känsliga processer.

Vattenkraftens villkor

Vi välkomnar att fastighetsskatten på vattenkraft normaliseras till samma nivå som övriga elproduktions- och industrianläggningar, dvs 0,5 procent. Detta är viktigt för att säkra vattenkraftens långsiktiga konkurrenskraft och att det ska finnas förutsättningar att den även fortsatt utgör en viktig bas i Sveriges elsystem. Detta är än viktigare i takt med att andelen kärnkraft minskar.

Jernkontoret instämmer också i andemeningen i de bedömningar som görs gällande vattenkraftens tillståndsprovning. Däremot är det lagstiftningsmässiga och praktiska genomförandet av dessa intentioner inte trivialt. Förändringar i lagstiftningen måste föregås av noggrann analys också av förändringarnas konsekvenser för andra verksamheter som har vattentillstånd.

Jernkontoret

Bo-Erik Pers
Verkställande direktör

Patrik Carlén
Handläggare